

af de mange Talere har kunnet godtgøre, at denne Ordning i Virkeligheden vilde skaffe Frihed til alle Sider. Det gør den nemlig ikke. Vil man give Folkekirkens Medlemmer denne Frihed, at de kunne vælge, hvilken Vielse de ville have, hvilken Maade de ville vies paa, enten borgerlig eller kirkelig, saa kan man ikke samtidig give Præsterne den Frihed, som er nødvendig for dem at faa. Det maa man nemlig gøre sig klart, at der vil al Tid være nogle af Folkekirkens Medlemmer, der absolut ville kræve den kirkelige Vielse, fordi de have Interesse deri. Der kan maaske netop være nogle, som mene: vi trænge til at faa vor aandelige Habitus lidt repareret, og naar vi nu faa Kirkebryllup, saa ville alle Folk sige, der er ikke noget i Vejen, og derfor ville vi netop have denne Form for Indgaaelsen af vort Ægteskab, derfor kræve vi den som vor Ret. Man kan dog saa ikke lave en Ordning, der tvinger dem til at gaa polsk Tiggergang fra den ene Embedsmand til den anden, for at faa deres Ægteskab indstiftet. Vil man have Friheden fuldt ud for Folkekirkens Medlemmer, saa maa man sige til Præsterne: I kunne ikke faa denne Frihed, I ere Statens Embedsmænd. Vil man derimod give Præsterne Frihed, saa have Folkekirkens Medlemmer den ikke, saa maa man sige til dem: Om I faa borgerlig eller kirkelig Vielse, kunne vi ikke garantere eder noget om, det er noget, Præsterne afgøre. Det er muligt, at denne Tilstand, naar den havde været indført for en Del Aar siden, kunde have levet sig ind i Folket, saaledes, at det havde gaaet; nu tror jeg ikke, at man kan bruge den, nu er det for silde. Det er muligt, naar man heller ikke vil have dette, men vil fortabe sig i Forhandlinger, at den bestaaende Tilstand da kan blive saa umulig, at vi kunne komme ind i Konflikter af en Art, hvis Rækkevidde vi ikke i Øjeblikket kunne overse, saa at man endelig med en Slags Fortvivlelsens Mod griber til en Løsning, der er den allertarveligste af dem alle sammen. Det ved jeg imidlertid ikke, men jeg beder meget det høje Ting om at ville medvirke til, at vi faa en forstandig og fornuftig Løsning, medens det er Tid.

Breinholt: Af de Bemærkninger, den højtærede Kultusminister nu gjorde til mine Udtalelser, fremgik det jo tydelig nok, endogsaa ret haandgribeligt, at der paa et Hovedpunkt var Enighed mellem os om Ønskeligheden, ja, man kunde maaske

sige Nødvendigheden af at komme til en ny Ordning paa det foreliggende Omraade. Derimod er denne Enighed langt fra til Stede, naar man ogsaa spørger om, hvorledes denne ny Ordning skulde være. Jeg tillod mig ganske kort i mine Udtalelser at skitsere, hvorledes jeg tænkte mig det, nemlig ved at give den fulde Frihed baade til de ægteskabssøgende og til Præsterne. Nu mente den højtærede Minister, at dette ikke lod sig gøre; man kunde give Frihed til den ene Side, til de ægteskabssøgende, men saa skortede det paa Præsterens Frihed, og omvendt, gav man Præsterne Frihed, vilde de ægteskabssøgende komme til at mangle den. Det kan jeg ikke forstaa; thi naar man giver den fulde Frihed til begge Sider, til de ægteskabssøgende fuld Ret og Frihed til at lade sig vie ved en hvilken som helst Præst i Folkekirken, de vælge, og som er villig dertil — det bliver Lovens Ord: „som er villig dertil“ — eller til at indgaa deres Ægteskab borgerligt, saa er det jo givet, at det maa være Kriteriet, at der er en Præst, der er villig til det. Den Præst, der ikke vil, og som ikke finder det stemmende med sin Samvittighed, kan ganske rolig efter Loven sige nej, og de ægteskabssøgende maa saa enten finde en Præst, der vil vie dem, eller ogsaa bruge den Udvej, som Loven giver, at lade deres Ægteskab foregaa ad borgerlig Vej. Den højtærede Minister udtalte ganske vist ikke, at hans Betænkelighed ved denne Vej var, at det kunde siges: Ja, men saa gives der Præsten en rent urimelig Magt til at kunne tvinge et Ægtepar til at lade deres Vielse foregaa borgerligt, idet han blot behøver at nægte at indvie det, og det vilde være en aldeles urimelig Magt at lægge i Præstens Haand. Jeg kunde imidlertid tænke mig, at den højtærede Minister vilde gøre den Indvending, men dertil vil jeg tillade mig at sige, at jeg vel kunde være ganske enig i Tanken om, at en saadan Magt at lægge i Præstens Haand er utilbørlig og urimelig. Men man maa ikke glemme, at den fulde Frihed, jeg vil give baade Præsten og de ægteskabssøgende, indeholder i sig selv et Korrektiv mod Misbrug af denne Magt. Thi netop der bliver det ikke den enkelte Præst, der kan drive Folk over i borgerligt Ægteskab ved at nægte sin Medvirkning, men det maa forlanges, at der er Tale om et saadant Ægtepar, at alle finde deres Ægteskab forargeligt. Og saa er den Ulykke, der sker, ikke større, end at dette Ægtepar maa lade sig vie ad borgerlig Vej, en Ulykke, som Lovforslaget